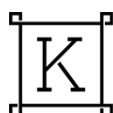

DIRBTINIO INTELEKTO
ĮRANKIAI BIBLIOTEKOMS

E-GIDAS

2024

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

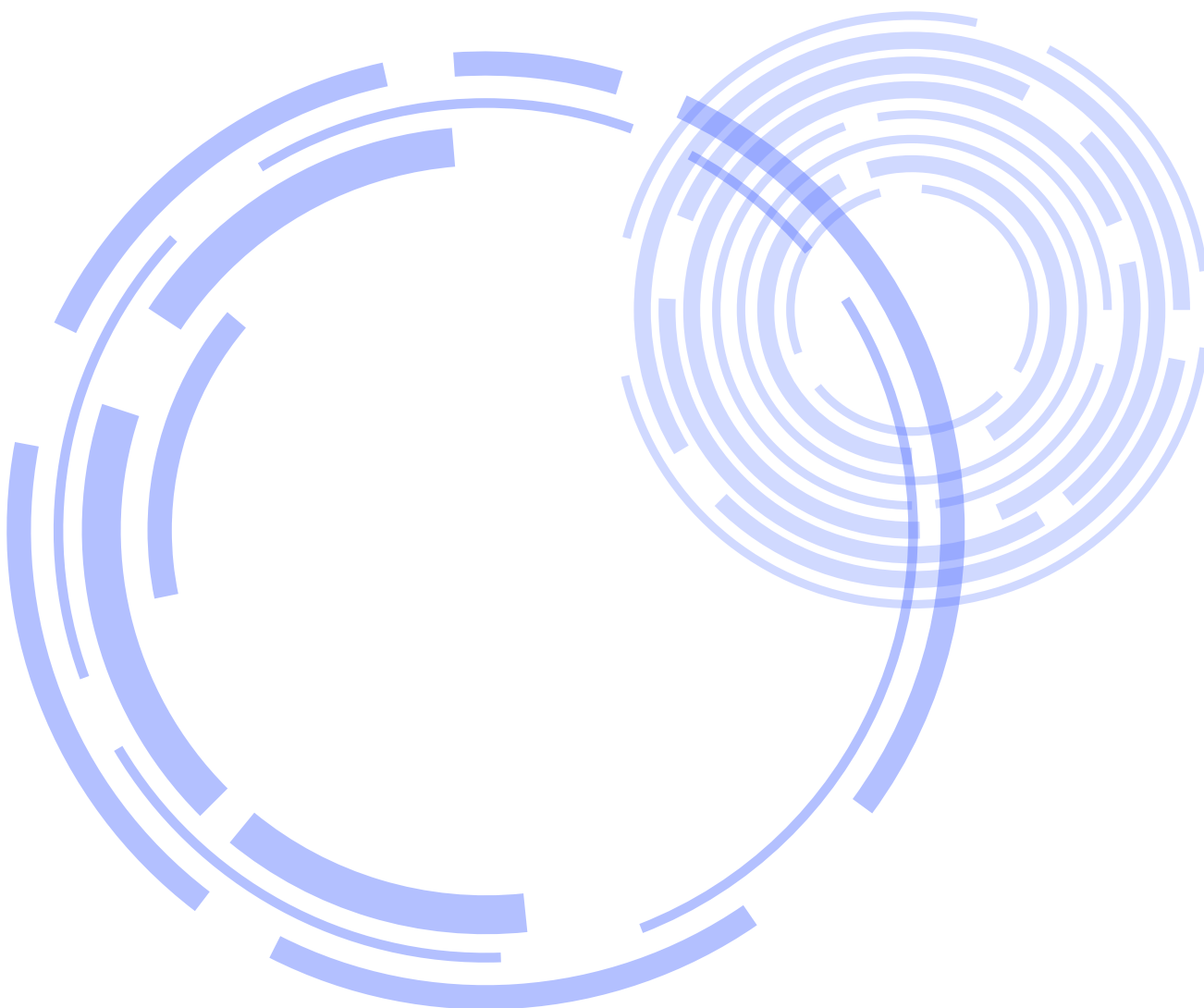
TURINYS

ĮVADAS.....	4
1. TEKSTŲ GENERAVIMO ĮRANKIAI.....	5
2. VIZUALAUS TURINIO GENERAVIMO ĮRANKIAI.....	17
3. UŽKLAUSŲ KŪRIMO PATARIMAI.....	29
4. DIRBTINIS INTELEKTAS IR AUTORIŲ TEISIŲ APSAUGA.....	33
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	35

Šis e-gidas – tai projekto „DI@Biblioteka: dirbtinio intelekto ir autorių teisių sąsajos bibliotekų kontekste“ rezultatas, kurį parengė Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešosios bibliotekos specialistai. Jis sukurtas kaip praktinis įrankis, skirtas padėti kultūros ir meno sričių specialistams įsisavinti dirbtinio intelekto (DI) technologijas ir jas taikyti profesinėje veikloje.

E-gidas apima pagrindinius DI įrankius, pritaikytus tekstų ir vizualaus turinio generavimui, taip pat pateikia užklausų kūrimo patarimus ir autorių teisių apsaugos rekomendacijas. Ši medžiaga yra parengta remiantis projekto mokymų ir seminarų metu sukaupta patirtimi.

Linkime, kad šis gidas taptų ne tik naudinga pagalba jūsų kasdienėje veikloje, bet ir paskatintų naujus kūrybinius sprendimus bei inovatyvių paslaugų kūrimą.

ĮVADAS

Sveiki atvykę į dirbtinio intelekto pasaulį!

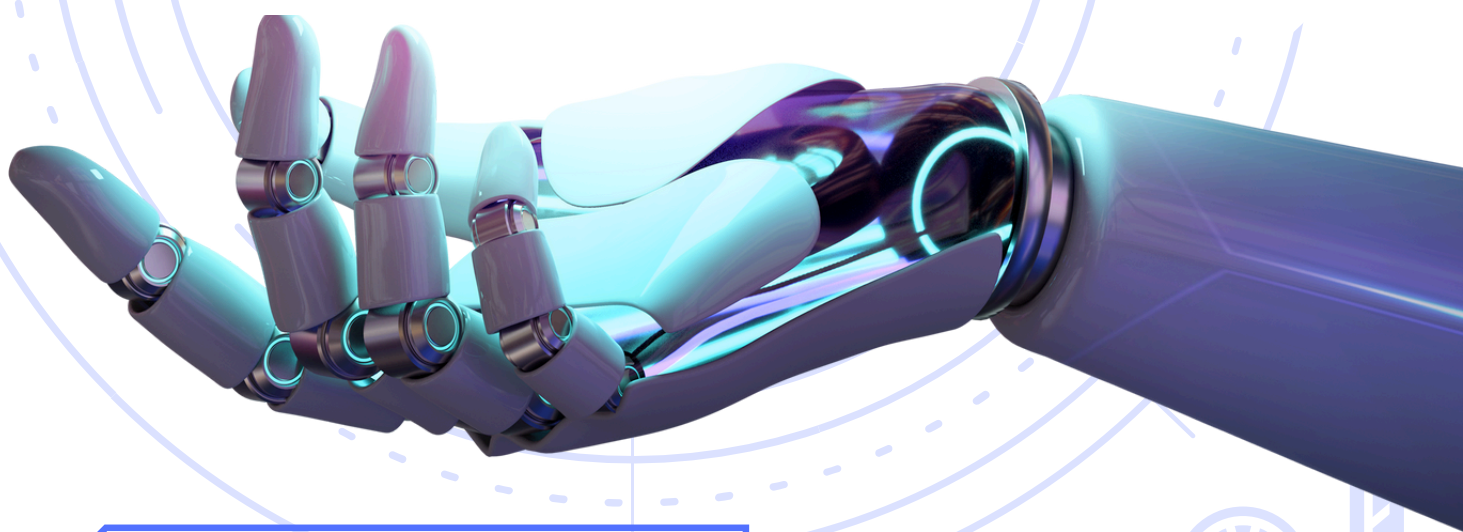
Tai e-gidas – tai kultūros ir meno sričių specialistams skirtas praktinis įrankis, atveriantis dirbtinio intelekto (DI) technologijų potencialą, kuris tampa vis svarbesne šiuolaikinės darbo aplinkos dalimi. DI suteikia naujų galimybių ne tik informacijos valdymui, bet ir turinio kūrimui, duomenų analizei bei komunikacijos su auditorijomis stiprinimui. Skaitmeniniai įrankiai, pagrįsti DI, leidžia kultūros įstaigoms pasiekti aukštesnę kokybę ir plėsti savo veiklos galimybių ribas.

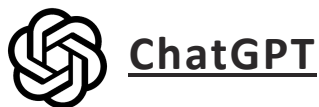
Šiuolaikinėje kultūros aplinkoje DI padeda efektyviau atlikti kasdienes užduotis ir kurti lankytojams patrauklesnes paslaugas. Šiame gide pateikti DI įrankiai yra suskirstyti į dvi pagrindines kategorijas: tekstų generavimo bei vizualaus turinio generavimo. Kiekviename skyriuje pateikiami DI įrankiai, kurių aprašyme rasite ne tik trumpą funkcionalumo pristatymą, bet ir praktinius patarimus, kaip šiuos įrankius pritaikyti konkrečiose kūrybinėse ir administracinėse užduotyse. DI technologijos gali tapti svarbia pagalba, padedančia sparčiau generuoti turinį, vykdyti duomenų analizę bei vizualizuoti informaciją, o tai ypač aktualu įvairiose kultūros, meno ir švietimo srityse.

Tikimės, kad šis gidas taps patikimu pagalbininku, palengvins jūsų kasdienį darbą, paskatins kurti inovatyvias paslaugas ir padės įgyvendinti kūrybinius sumanymus.

1. TEKSTŲ GENERAVIMO ĮRANKIAI

DI pagrįsti tekstų generavimo įrankiai efektyviam inovatyvaus ir patrauklaus turinio kūrimui.

Tai OpenAI sukurtas dirbtinio intelekto kalbos modelis, kuris geba apdoroti tekstines užklaudas ir generuoti natūralia kalba parašytus atsakymus. Šis įrankis išsiskiria savo gebėjimu analizuoti pateiktą informaciją, kurti prasmingą turinį ir įsitraukti į dinamišką dialogą. ChatGPT ypač tinka ne tik kasdieniams užduočių sprendimams, bet ir kūrybinių bei analitinių procesų vykdymui.

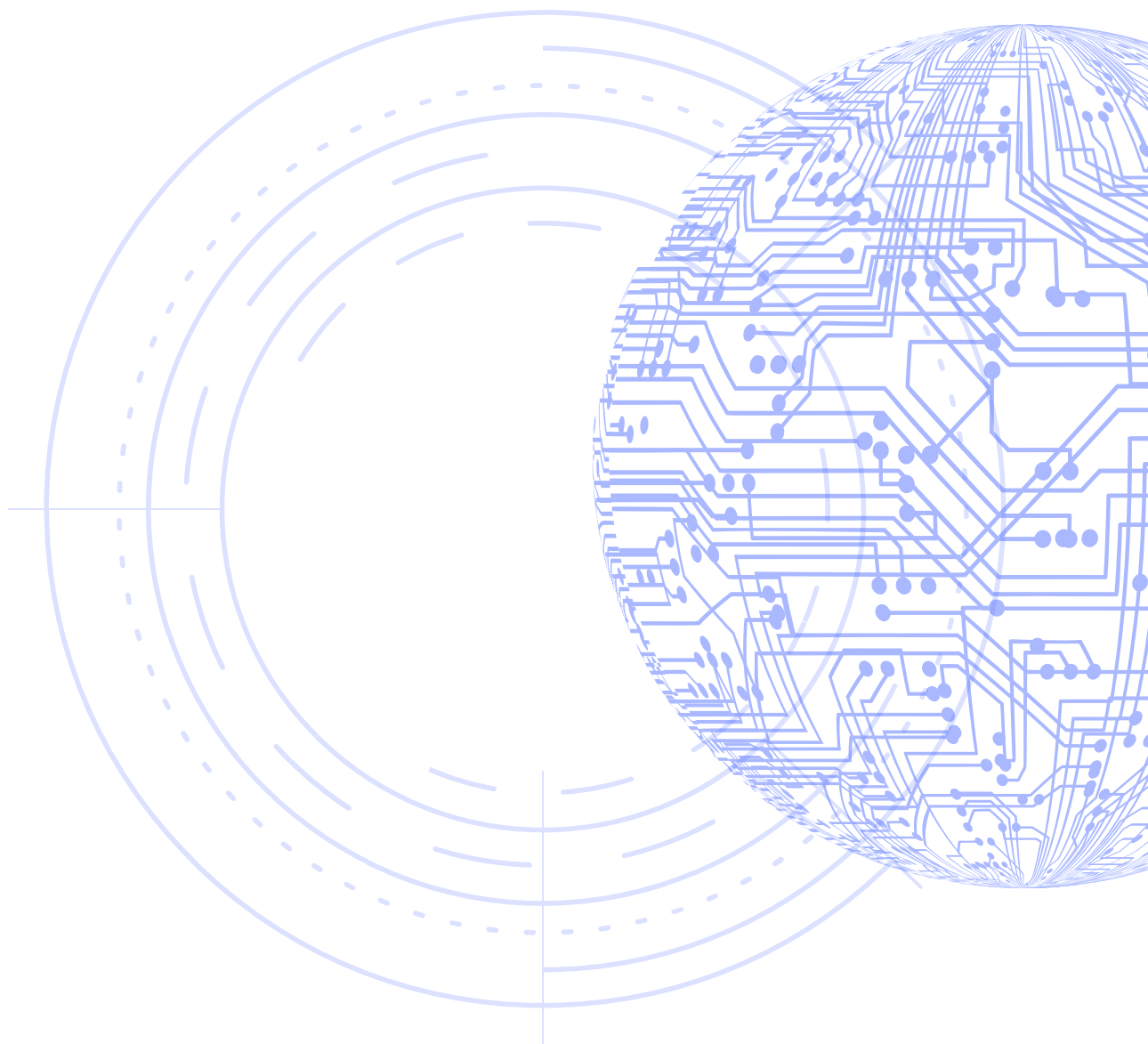
Panaudojimo galimybės:

- Idėjų generavimas: ChatGPT gali pasiūlyti kūrybinių idėjų, remdamasis pateiktais raktiniais žodžiais ar nuosekliu temos aprašymu.
- Tekstų kūrimas ir redagavimas: ChatGPT gali padėti rašyti straipsnius, tinklaraščio įrašus, renginių aprašymus ar socialinių tinklų įrašus. Be to, jis gali redaguoti jau sukurtą tekstą, kad šis būtų sklandesnis, aiškesnis ir tinkamesnis tikslinei auditorijai.
- Dažniausiai užduodami klausimai (DUK): ChatGPT gali sugeneruoti atsakymus į dažniausiai užduodamus lankytojų klausimus, pvz., apie renginius, bilietų įsigijimą, darbo laiką ir pan.
- Kūrybinė pagalba: ChatGPT padeda kurti dialogus spektakliams, įvairius scenarijus, kūrybinius tekstus ar net eilėraščius.
- Mokymai ir edukacija: ChatGPT gali kurti mokymo medžiagą, testus ar net simuliuoti diskusijas konkrečia tema.
- Vertimai: padeda versti tekstus į kitas kalbas, pritaikyti turinį skirtingoms kultūrinėms auditorijoms.
- Darbo procesų optimizavimas: puiki pagalba rašant el. laiškus, kuriant dokumentų šablonus, kaupiant informaciją.

Privalumai: greitis ir efektyvumas, kūrybingumas, universalumas, lengva naudoti, personalizacija – ChatGPT prisitaiko prie vartotojo stiliaus, tonacijos ir tikslų, o tai padeda kurti individualų turinį.

Trūkumai: ChatGPT pateikiama informacija ne visada yra visiškai tiksli, todėl būtina ją patikrinti. Nors įrankis palaiko daug kalbų, tačiau geriausiai veikia užklausos anglų kalba. Naudojant turinį svarbu laikytis etikos standartų ir autorių teisių apsaugos reikalavimų.

Google Bard

Tai pažangus dirbtinio intelekto įrankis, skirtas tekstų kūrimui ir informacijos paieškai. Šis įrankis puikiai tinka įvairioms kūrybinėms ir edukacinėms užduotims, įskaitant idėjų generavimą, straipsnių rašymą, mokslinius tyrimus bei sudėtingų temų analizes. „Google Bard“ privalumas – galimybė kurti turinį, paremtą naujausia internete prieinama informacija, todėl jis ypač naudingas, kai reikia išsamaus ir konkretaus atsakymo.

Panaudojimo galimybės:

- Idėjų kūrimas ir plėtojimas: „Google Bard“ padeda sugeneruoti originalias idėjas įvairioms temoms, plėtoti jas ir siūlyti kūrybiškus sprendimus.
- Turinio kūrimas: puikiai tinka tekstams kurti – nuo tinklaraščio įrašų iki renginių aprašymų ar informacinių straipsnių.
- Mokslinių temų paaiškinimas ir analizė: padeda išsiaiškinti sudėtingas sąvokas, atlikti tyrimus ir struktūrizuoti informaciją.
- Informacijos santraukos ir išvados: sugeneruoja glaustas ir aiškias santraukas iš pateiktos informacijos ar temos analizės.
- Kūrybinis rašymas: naudinga, kai reikia parašyti istorijas, eilėraščius ar net scenarijus.
- Pagalba mokymui ir edukacijai: sukuria klausimus, testus ar mokymo planus, tinkančius įvairioms auditorijoms.

Privalumai: „Google Bard“ naudoja naujausius duomenis, todėl pateikia aktualią ir tikslingą informaciją. Pateikia atsakymus greitai, prisitaikydamas prie vartotojo poreikių. Tinka tiek kūrybiniams, tiek analitiniais darbams. Vartotojui nereikia išankstinių techninių žinių – sistema paprasta ir aiški.

Trūkumai: Informacijos tikslumas priklauso nuo interneto šaltinių kokybės, todėl svarbu ją tikrinti. Lietuvių kalbos palaikymas dar nėra tobulas, todėl kai kurie atsakymai gali būti mažiau tikslūs. Naudojant sukurtą turinį būtina laikytis etikos normų ir autorių teisių reikalavimų.

Gemini (Google)

„Google“ sukurta naujos kartos dirbtinio intelekto (DI) sistema, kuri sujungia pažangiausius DI gebėjimus su „Google“ paieškos galia. Šis įrankis skirtas ne tik tekstams generuoti, bet ir analizuoti informaciją, struktūrizuoti duomenis bei kurti kūrybinį turinį. „Gemini“ modelis išsiskiria savo gebėjimu suprasti kontekstą, dirbti su dideliais duomenų kiekiais ir pateikti aiškius, logiškus atsakymus net į sudėtingiausias užklausas.

Šis įrankis ypač tinkamas naudoti tiek kasdienėje veikloje, kai reikia greito sprendimo, tiek ilgalaikiuose projektuose, reikalaujančiuose nuodugnios analizės ar kūrybinio proceso. „Gemini“ tikslas – užtikrinti, kad naudotojai galėtų pasiekti naujausią ir tikslią informaciją greitai ir patogiai.

Panaudojimo galimybės:

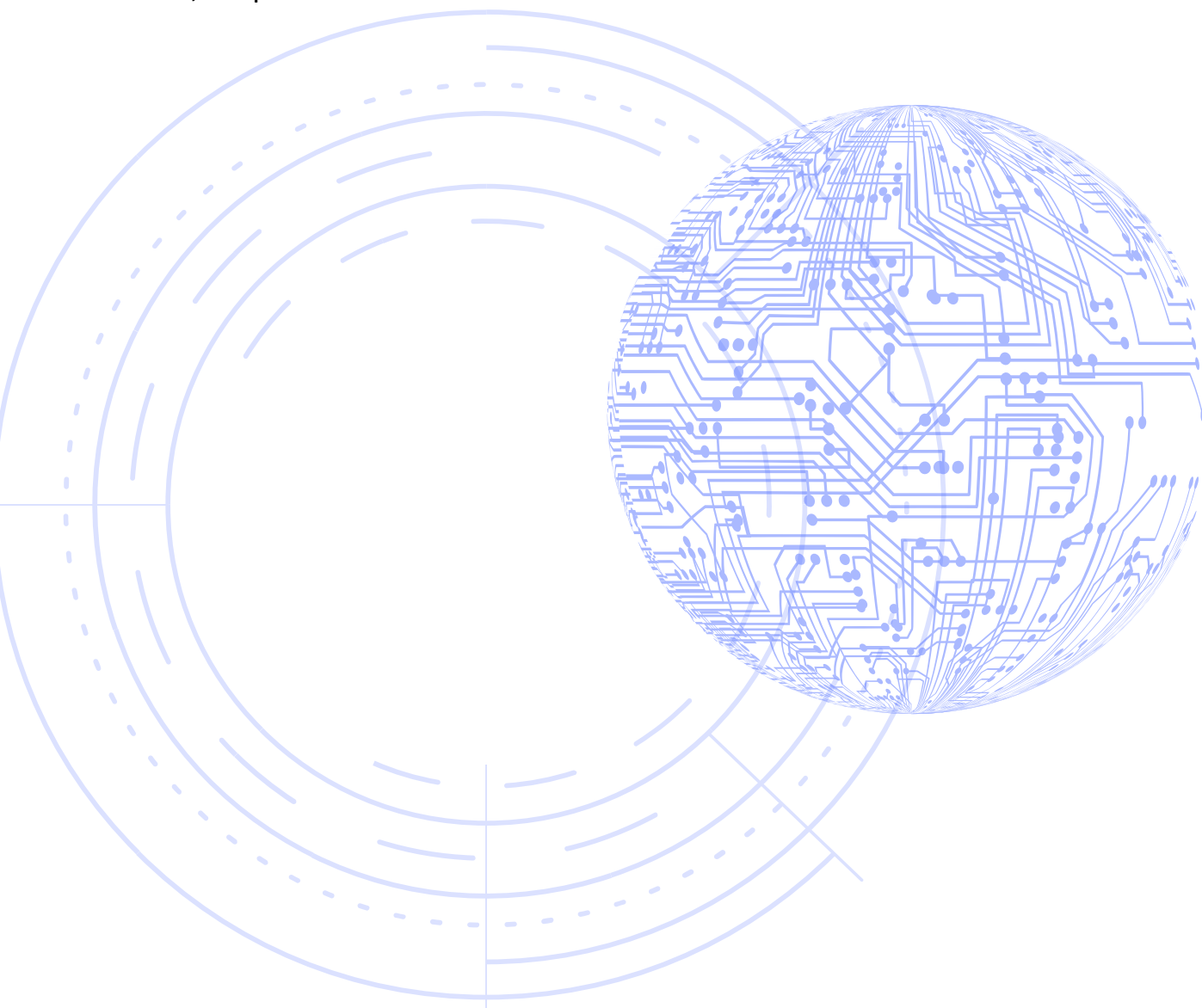
- Informacijos analizė ir struktūrizavimas: „Gemini“ puikiai tinka apdoroti didelius duomenų kiekius, analizuoti informaciją ir ją struktūrizuoti taip, kad rezultatai būtų naudingi ir lengvai suprantami.
- Kūrybinio turinio generavimas: įrankis padeda generuoti tekstus istorijoms, scenarijams, tinklaraščių įrašams ar renginių aprašymams.
- Interaktyvūs pokalbiai: „Gemini“ suteikia galimybę užduoti sudėtingus klausimus ir realiuoju laiku gauti aiškius bei logiškus atsakymus.
- Edukacinė pagalba: gali būti naudojamas mokymo medžiagai kurti, klausimynams sudaryti ar sudėtingoms temoms paaiškinti.
- Daugialypių duomenų vaizdavimas: padeda pateikti informaciją aiškiai ir patogiai, naudojant grafikus, lenteles ar kitas vizualias priemones.

Gemini (Google)

Privalumai: Naudotojai gali lengvai pasiekti „Gemini“ per „Google“ produktus ir paslaugas, užtikrinant greitą prieigą prie įrankių ir duomenų. „Gemini“ naudoja naujausias technologijas, leidžiančias pateikti itin tikslius ir aiškius atsakymus. Tinka įvairioms užduotims – nuo paprastų klausimų iki sudėtingos duomenų analizės ar kūrybinių projektų. DI nuolat mokosi iš naujausių šaltinių, todėl pateikia aktualią informaciją.

Trūkumai: „Gemini“ pirmiausia optimizuotas anglų kalbai, todėl kitų kalbų užklausoms gali prireikti papildomo tikslumo. Kaip ir visi DI įrankiai, „Gemini“ pateikta informacija turėtų būti patikrinama, ypač sudėtingose ar itin specifinėse temose. Gauti rezultatai priklauso nuo to, kaip aiškiai suformuluota užklausa.

Claude (Anthropic)

Tai pažangus „Anthropic“ dirbtinio intelekto modelis, sukurtas interaktyviems pokalbiams, tekstų kūrimui ir sudėtingų užduočių sprendimui. „Claude“ orientuotas į etišką ir saugų DI naudojimą, todėl puikiai tinka jautrioms temoms ar projektams, reikalaujantiems atsakingo požiūrio. Įrankis išsiskiria gebėjimu aiškiai paaiškinti sudėtingas sąvokas, prisitaikyti prie vartotojo poreikių ir pateikti aktualias rekomendacijas.

Panaudojimo galimybės:

- Sudėtingų temų analizė: „Claude“ puikiai analizuoja kompleksines temas ir pateikia aiškius, glaustus atsakymus.
- Turinio kūrimas ir redagavimas: padeda kurti profesionalius tekstus ir juos optimizuoti įvairiems tikslams.
- Strategijų kūrimas: „Claude“ gali padėti rengti planus ar strategijas konkreitiems projektams.
- Interaktyvūs klausimai-atsakymai: naudojamas diskusijoms, mokymo sesijoms ar seminarams.
- Komandinis darbas: naudinga priimant sprendimus, siūlant sprendimų alternatyvas ir optimizuojant grupinius projektus.

Privalumai: saugus ir etiškas DI, tinkamas analitiniams ir edukaciniams poreikiams. Geba prisitaikyti prie individualių vartotojo poreikių.

Trūkumai: dar ankstyvoje plėtros stadijoje kai kuriose kalbose. Kartais informacija pateikiama per daug apibendrintai.

Tai dirbtinio intelekto įrankis, skirtas tekstų redagavimui, kūrybinių idėjų generavimui ir turinio optimizavimui. Šis įrankis yra puikus pagalbininkas rašant, tobulinant ar analizuojant tekstus, padedantis pagerinti stilių, pašalinti klaidas ir pritaikyti turinį konkrečioms tikslams.

Panaudojimo galimybės:

- Tekstų redagavimas ir optimizavimas: taisyklingo ir sklandaus teksto kūrimas, atsižvelgiant į nurodytą stilių.
- Kūrybinės idėjos ir alternatyvūs pasiūlymai: pateikia skirtingus turinio variantus, pritaikytus skirtingoms auditorijoms.
- Santraukų kūrimas: pateikia glaustas ir aiškias tekstų santraukas.
- Kūrybinio rašymo pagalba: padeda kurti scenarijus, istorijas ar dialogus.

Privalumai: paprasta naudoti tiek pradedantiesiems, tiek patyrusiems vartotojams. Tinka įvairių tipų tekstams – nuo oficialių dokumentų iki kūrybinio turinio. Gali pasiūlyti įdomias ir netikėtas kūrybines idėjas.

Trūkumai: kai kuriais atvejais gali trūkti konteksto, ypač sudėtinguose projektuose. Reikalinga papildoma kontrolė, kad turinys atitiktų specifinius reikalavimus.

Perplexity AI

Tai DI pagrįstas klausimų-atsakymų įrankis, skirtas greitai ir tiksliai pateikti informaciją, remiantis įvairiais interneto šaltiniais. Jis ypač naudingas tyrimų, mokslinės analizės ir kasdienių užklausų sprendimui.

Panaudojimo galimybės:

- Greita informacijos paieška: greitai randa atsakymus į klausimus, remdamasis patikimais šaltiniais.
- Santraukų kūrimas: glaustai pateikia informaciją iš ilgo teksto.
- Mokslinė pagalba ir analizė: padeda gilintis į sudėtingas temas, siūlydamas struktūruotus atsakymus.

Privalumai: greitas atsakymas į įvairiapusius klausimus. Pateikiami atsakymai remiasi patikimais šaltiniais.

Trūkumai: informacijos kokybė priklauso nuo interneto šaltinių patikimumo. Kai kurie atsakymai gali būti per daug apibendrinti.

Microsoft Copilot

Tai „Microsoft 365“ integruotas dirbtinio intelekto įrankis, skirtas automatizuoti darbą su dokumentais, skaičiuoklėmis ir skaidrėmis. Šis įrankis padeda atlikti kasdienes užduotis greičiau ir efektyviau, optimizuojant darbo procesus.

„Microsoft Copilot“ yra nepakeičiamas įrankis vartotojams, kurie siekia padidinti savo darbo efektyvumą, sumažinti administracinę naštą ir greitai paruošti aukštos kokybės turinį. Naudodami šį įrankį, galėsite ne tik automatizuoti kasdienes užduotis, bet ir įgyvendinti kompleksinius projektus greičiau ir kokybiškiau.

Panaudojimo galimybės:

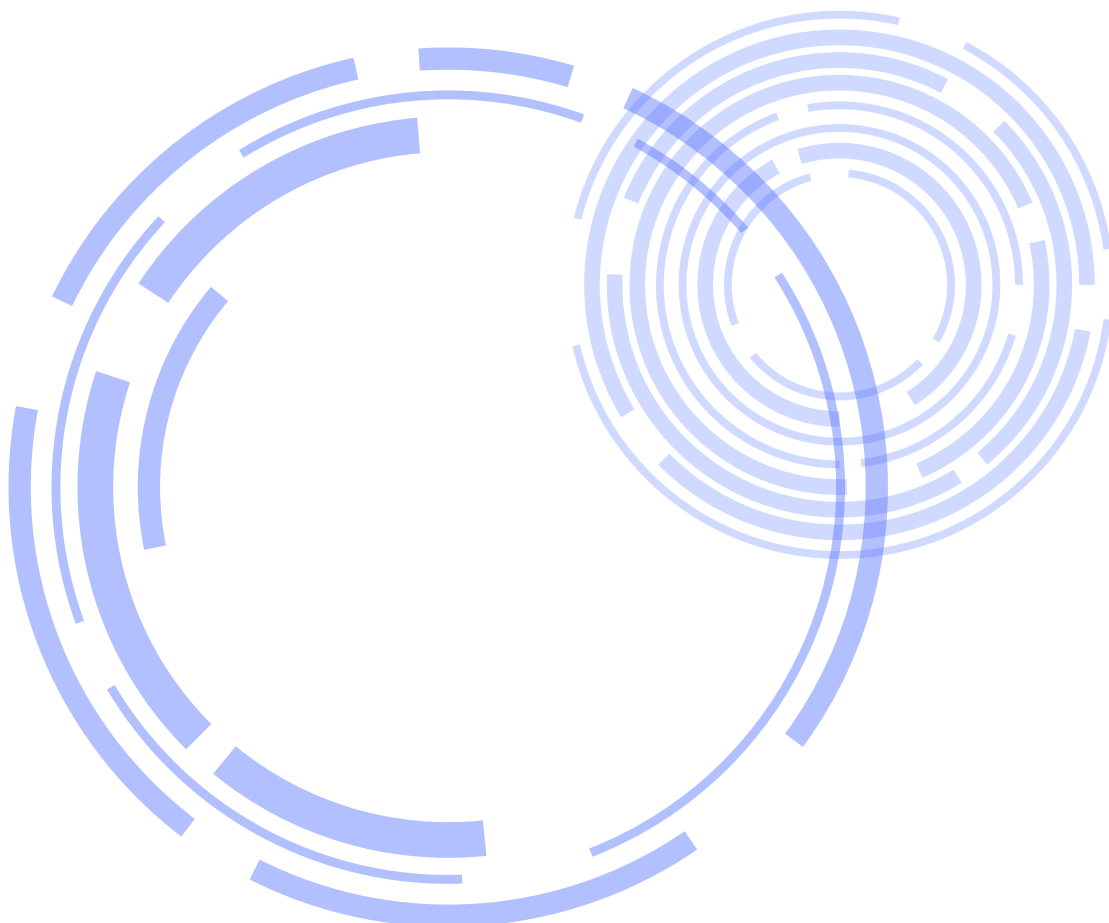
- Dokumentų automatizavimas: greitai generuoja turinį „Word“ programoje pagal pateiktus šablonus.
- Skaičiuoklių analizė ir vizualizavimas: padeda analizuoti duomenis ir kurti grafikus „Excel“ formatu.
- Pristatymų rengimas: „Microsoft Copilot“ gali automatiškai generuoti skaidres pagal pateiktą informaciją, sukuriant struktūruotą ir vizualiai patrauklų pristatymą.
- El. laiškų rašymas ir administravimas: padeda greitai sukurti aiškius ir profesionalius el. laiškus, atsakyti į užklausas arba planuoti susitikimus.
- Sudedamųjų ataskaitų kūrimas: apjungia informaciją iš skirtingų „Microsoft 365“ programų, sukurdamas išsamias ataskaitas.

Microsoft Copilot

Privalumai: įrankis puikiai veikia su populiariomis programomis, tokiomis kaip „Word“, „Excel“, „PowerPoint“ ir „Outlook“, leidžiant išnaudoti visas ekosistemos galimybes. Automatizuodamas kasdienes užduotis, „Copilot“ padeda taupyti laiką ir susitelkti į svarbesnius darbus. Analizuoja ir vizualizuoja informaciją, pateikdamas naudotojui suprantamus ir naudingus rezultatus. Paprastas valdymas leidžia greitai prisitaikyti net mažiau patyrusiems vartotojams.

Trūkumai: kai kurios „Copilot“ funkcijos prieinamos tik su „Microsoft 365“ prenumerata, o tai gali apriboti prieinamumą vartotojams, kurie neturi licencijos. Nors įrankis palaiko daug kalbų, lietuvių kalbos funkcionalumas dar tobulinamas, todėl gali prireikti papildomo tikslumo naudojant lietuviškus užklausų šablonus. Rekomenduojama peržiūrėti „Copilot“ pateikiamus rezultatus, kad jie atitiktų specifinius poreikius ar standartus.

PAPILDOMI TEKSTŲ REDAGAVIMO ĮRANKIAI

Grammarly: DI pagrįstas rašybos, gramatikos ir stiliaus tikrintuvas, skirtas profesionaliems ir kasdieniams tekstams.

ProWritingAid: įrankis, skirtas tekstų analizavimui ir tobulinimui, ypač naudingas kūrybiniam rašymui ir ilgų tekstų redagavimui.

Quillbot: įrankis, skirtas tekstui perrašyti ir sutrumpinti, padedantis aiškiau perteikti mintis ir pašalinti nereikalingas detales.

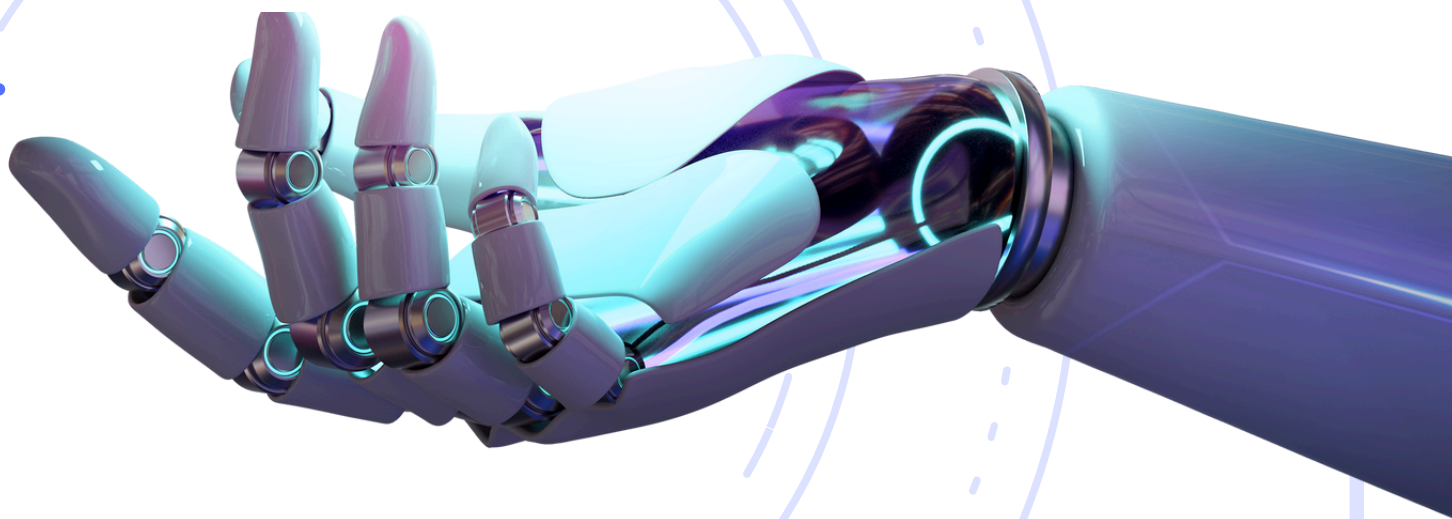
Sapling AI: verslo ir klientų aptarnavimo specialistams skirtas įrankis, automatizuojantis atsakymų kūrimą ir tekstų redagavimą.

Jasper AI: Tekstų generavimo įrankis su redagavimo funkcijomis, tinkamas rinkodaros ir kūrybinių projektų tekstams.

2. VIZUALAUS TURINIO GENERAVIMO ĮRANKIAI

DI pagrįsti vizualaus turinio generavimo įrankiai leidžia kurti aukštos kokybės vaizdus, animacijas ir vaizdo įrašus, pritaikytus įvairiems kūrybiniams ar profesiniams poreikiams. Šie įrankiai ne tik optimizuoja darbo procesus, bet ir suteikia galimybę lengvai įgyvendinti unikalius dizaino sprendimus be techninių įgūdžių.

DALL-E (OpenAI)

Tai dirbtinio intelekto įrankis, sukurtas „OpenAI“, leidžiantis generuoti unikalius vaizdus pagal tekstines užklausas. Šis įrankis sujungia kūrybingumą ir technologijas, todėl gali kurti įvairių stilių vaizdus – nuo realistinių iliustracijų iki abstrakčių meno kūrinių. „DALL-E“ yra ypač naudingas vizualinio turinio kūrime, dizaino idėjoms generuoti ir reklamos projektams.

Panaudojimo galimybės:

- Kūrybinių vaizdų generavimas: sukuria vizualus reklamoms, plakatams ar socialinės medijos kampanijoms.
- Knygų ir straipsnių iliustravimas: naudojamas kuriant unikalius viršelius, knygų iliustracijas ar straipsnių vizualus.
- Produkto prototipų generavimas: padeda vizualizuoti naujų produktų dizainą.
- Vizualinis mokymas ir edukacija: generuoja paveikslėlius mokymo medžiagoms, padedančius suprasti sudėtingas sąvokas.
- Skaitmeninio meno kūrimas: puikiai tinka meniniams projektams, kuriems reikia unikalių, modernių ar tradicinių stilių vizualų.

Privalumai: leidžia generuoti unikalius vaizdus be techninių žinių. Itin platus kūrybinių stilių pasirinkimas pritaikomas įvairiems projektams. Greitas generavimo procesas.

Trūkumai: gali reikėti koreguoti tekstines užklausas, kad rezultatas atitiktų lūkesčius. Sudėtingi projektai gali pareikalaus daugiau laiko. Generuojami vaizdai gali būti apriboti tam tikromis tematikomis dėl etikos politikos.

MidJourney

Tai yra vienas iš pažangiausių dirbtinio intelekto įrankių, skirtas meninių ir kūrybinių vaizdų generavimui pagal tekstines užklausas. Jis leidžia vartotojams tyrinėti įvairius vizualinius stilius ir kurti įtraukiančius meno kūrinius. „MidJourney“ pasižymi savo gebėjimu generuoti aukštos kokybės, detalizuotus ir estetiškai išbaigtus vizualus.

Panaudojimo galimybės:

- Skaitmeninio meno kūrimas: generuoja paveikslus, kurie naudojami galerijose, parodose ar asmeniniuose projektuose.
- Prekės ženklo vizualinis dizainas: padeda sukurti logotipus, iliustracijas ir rinkodaros medžiagas.
- Kultūriniai projektai ir istorijų pasakojimas: kuriami vaizdai, perteikiantys kultūrinės ar istorinės tematikos istorijas.
- Interjero ir aplinkos dizainas: naudojamas kuriant interjero ar kraštovaizdžio dizaino idėjas.
- Mokslinė fantastika ir siurrealizmas: puikiai tinka, kuriant fantastinius pasaulius, personažus ar atmosferas.

Privalumai: itin aukštos kokybės kūrybiniai, meniniai vizualai. Pritaikomas įvairiems stiliams ir temoms.

Trūkumai: pritaikyta labiau kūrybiams projektams nei tiksliesiems vaizdams. Reikia patirties formuluojant išsamius tekstinius aprašymus.

Leonardo.AI

Tai pažangus dirbtinio intelekto įrankis, sukurtas unikaliems vaizdams, interaktyviems dizainams ir žaidimų kūrimo elementams generuoti. Šis įrankis yra ypač populiarus tarp kūrybos ir technologijų industrijų specialistų, nes leidžia greitai ir efektyviai kurti aukštos kokybės turinį.

Panaudojimo galimybės:

- Žaidimų turinio kūrimas: generuoja personažus, aplinkas ir objektus, skirtus vaizdo žaidimams.
- Animacinės iliustracijos: naudojamas animacijų kūrimui ar interaktyvių projektų vizualizacijoms.
- Interaktyvus dizainas ir virtualios aplinkos: kuriamos 3D aplinkos ir detalūs modeliai.
- Knygų iliustracijos: generuoja knygų viršelius ir teminius vizualus.

Privalumai: itin detalizuoti ir realistiški vaizdai. Specializuotas žaidimų ir technologijų industrijoms. Lanksti platforma kūrybiniam projektams.

Trūkumai: sudėtingesni projektai gali pareikalaus ilgesnio generavimo laiko. Reikia specifinių tekstinių užklausų tikslumui užtikrinti.

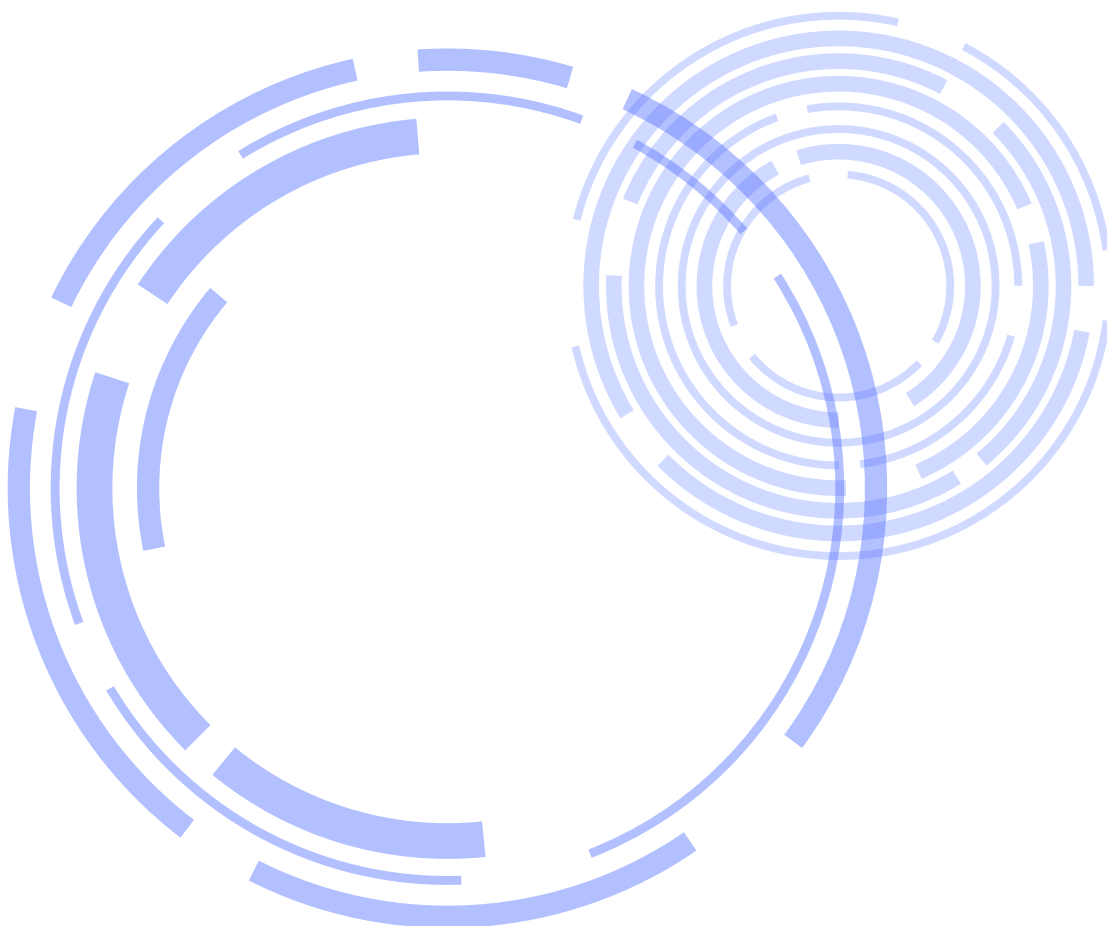
Tai dirbtinio intelekto įrankis, skirtas kurti vizualiai išskirtinius tekstus ir grafinius dizainus. Jis specializuojasi unikaliam perteikti tekstą per vaizdus, todėl ypač naudingas logotipų kūrimui, prekės ženklo komunikacijai ir socialinės medijos vizualams.

Panaudojimo galimybės:

- Logotipų dizainas: generuoja profesionaliai atrodančius logotipus pagal pateiktą stilių ar temą.
- Reklamos šūkiai su grafika: kuria vizualus su tekstais, kurie perteikia specifines idėjas.
- Prekės ženklo identiteto kūrimas: generuoja vizualus ir tekstus, tinkančius reklamos kampanijoms.

Privalumai: lengvas teksto sujungimas su vaizdais. Skirtas greitam ir aiškiai suprantamam vizualiniam turiniui. Greitas generavimo procesas.

Trūkumai: ribotas stilių pasirinkimas sudėtingiems projektams. Sunkiau pritaikyti labai specifinėms užklausoms.

Stable Diffusion

Tai atviro kodo dirbtinio intelekto įrankis, leidžiantis kurti realistiškus vaizdus, meninius kūrinius ar vizualizacijas pagal tekstines užklausas. Šis įrankis suteikia galimybę menininkams, dizaineriams ir kūrėjams generuoti aukštos kokybės turinį įvairiems tikslams – nuo reklamos iki asmeninių projektų.

Panaudojimo galimybės:

- Meno kūrinių generavimas: „Stable Diffusion“ leidžia kurti paveikslus ar meninius projektus, naudojant įvairius stilius.
- Produktų dizainas ir prototipai: naudinga generuojant idėjas naujų produktų dizainui ar reklamos elementams.
- Iliustracijos knygoms ar straipsniams: padeda kurti unikalius vaizdus, pritaikytus leidybai.
- Plakatų ir reklaminės medžiagos kūrimas: generuoja plakatų vizualus pagal pateiktą koncepciją.
- Virtualių aplinkų kūrimas: tinka generuoti scenas žaidimams ar virtualiai realybei.

Privalumai: platus kūrybinių stilių ir temų pasirinkimas. Aukšta generuojamų vaizdų kokybė. Atviro kodo platforma, suteikianti galimybę tobulinti įrankį pagal poreikius.

Trūkumai: reikia techninių žinių norint optimizuoti atviro kodo platformą. Kompleksinėms užklausoms gali prireikti laiko.

Beautiful.ai

Tai yra dirbtinio intelekto įrankis, skirtas kurti profesionaliai atrodančias skaidres ir pristatymus. Šis įrankis automatizuoja skaidrių dizainą, naudodamas iš anksto paruoštus šablonus ir lengvai suprantamas funkcijas. „Beautiful.ai“ idealiai tinka vartotojams, kurie nori greitai ir kokybiškai paruošti skaidres mokymams, konferencijoms ar lankytojų edukacijai.

Panaudojimo galimybės:

- Pristatymų kūrimas konferencijoms: automatiškai generuoja nuoseklias skaidres, kuriose aiškiai ir patraukliai sudėliojama pateikta informacija.
- Edukacinės skaidrės: puikiai tinka rengiant informatyvias ir vizualiai patrauklias mokymo medžiagas.
- Ataskaitų vizualizacija: padeda vizualizuoti duomenis, statistikas ar veiklos rezultatus.
- Projekto pristatymai: padeda rengiant aiškius ir profesionalius pristatymus apie naujus projektus ar partnerystės iniciatyvas.

Privalumai: automatinis dizainas: skaidrės automatiškai pritaikomos profesionaliam stiliui, be rankinio redagavimo. Aiškiai suprantamas valdymas: net pradedantieji gali lengvai kurti aukštos kokybės pristatymus. Platus šablonų pasirinkimas įvairiems tikslams.

Trūkumai: ribota kūrybos laisvė, nes įrankis automatiškai optimizuoja dizainą pagal nustatytas taisykles. Nemokama versija turi funkcijų apribojimų ir vandens ženklą.

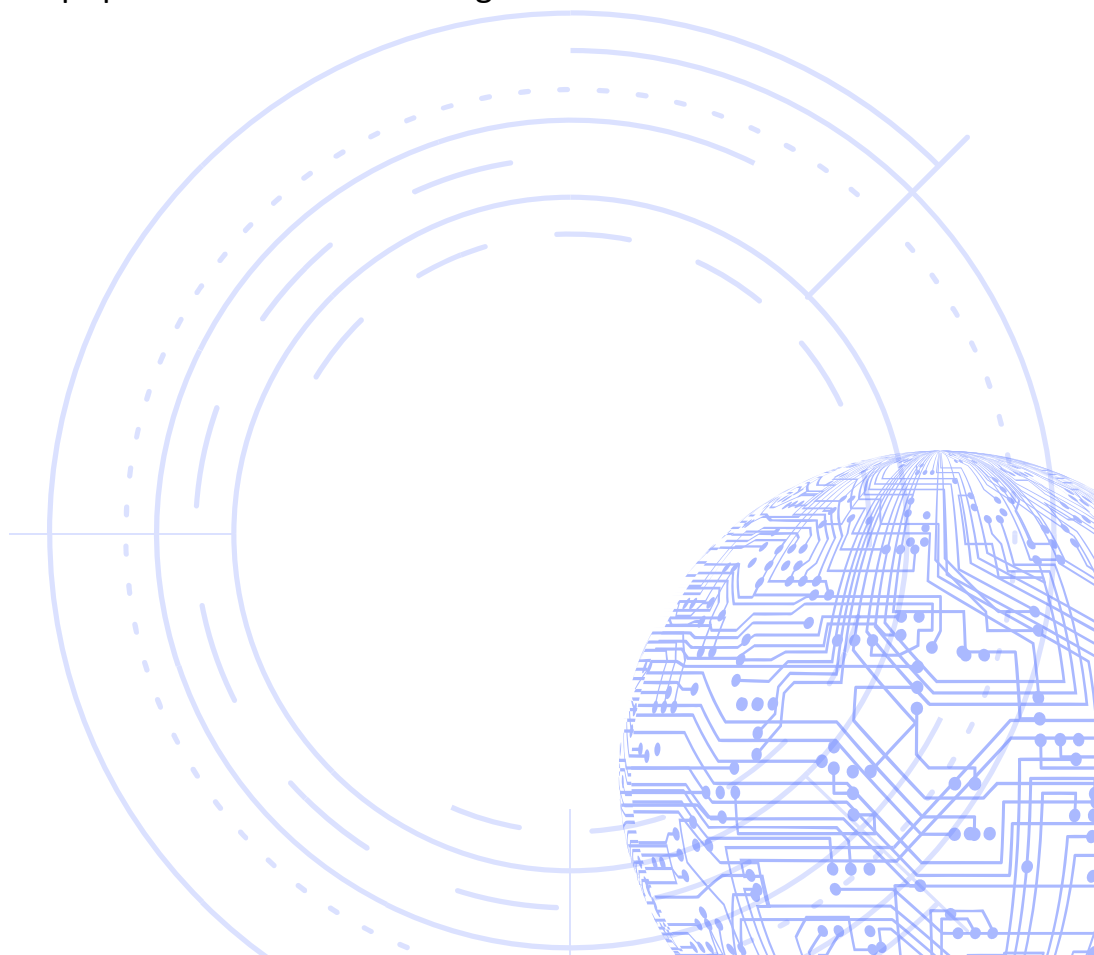
Tai DI pagrįstas vaizdo įrašų redagavimo įrankis, kuris specializuojasi trumpų klipų kūrimu. Šis įrankis leidžia automatizuotai kurti patrauklių ir dinamišką turinį, ypač tinkamą socialiniams tinklams.

Panaudojimo galimybės:

- Trumpų klipų kūrimas iš ilgesnių vaizdo įrašų: automatiškai išskiria svarbiausius momentus ir generuoja trumpus klipus.
- Vaizdo įrašų optimizacija socialiniams tinklams: sukuria klipus, pritaikytus „TikTok“, „Instagram“ ar „YouTube Shorts“.
- Subtitrų ir efektų pritaikymas: automatiškai prideda subtitrus, tekstus ar efektus klipams.

Privalumai: optimizuotas socialinės medijos turiniui. Automatinis turinio formatavimas pagal platformas. Lengvas naudoti net pradedantiesiems.

Trūkumai: ribotos galimybės sudėtingiems vaizdo projektams. Kai kuriais atvejais reikia papildomo rankinio redagavimo.

Tai inovatyvus DI įrankis, skirtas kurti dinamiškus ir interaktyvius pristatymus. Šis įrankis leidžia vartotojams generuoti skaidres, remiantis paprastomis tekstinėmis užklausomis. „Tome“ yra idealus vartotojams, kurie nori greitai kurti pristatymus mokymams, renginiams ar lankytojų edukacijai, išnaudodami interaktyvias vizualizacijas ir integracijas su multimedija.

Panaudojimo galimybės:

- Mokymai lankytojams ar kolegoms: „Tome“ leidžia greitai paruošti skaidres pagal konkrečias temas su interaktyviais elementais.
- Knygų ar kultūros renginių pristatymas: automatiškai sukuria vizualiai patrauklias skaidres, pristatant naujas knygas, autorius ar renginius.
- Projekto planų pateikimas: puikiai tinka kurti pristatymus projektų partneriams ar rėmėjams, parodant tikslus, grafiką ir naudą.
- Interaktyvi statistika ir duomenys: leidžia vizualizuoti įstaigos veiklos rezultatus, integruojant grafiką ir nuotraukas.

Privalumai: paprasta naudoti: tekstinės užklauskos konvertuojamos į struktūruotą pristatymą. Interaktyvumas: galima integruoti vaizdo įrašus, grafiką ir kitus elementus. Greitas turinio generavimas, taupantis laiką.

Trūkumai: reikalauja aiškių užklauskų, kad rezultatai atitiktų lūkesčius. Sudėtingesniems pristatymams gali prireikti rankinio tobulinimo.

Invideo.AI

Tai dirbtinio intelekto įrankis, skirtas kurti ir redaguoti vaizdo įrašus. Šis įrankis yra idealus tiems, kurie ieško paprasto, bet galingo sprendimo, kaip kurti profesionalius vaizdo įrašus reklamai, socialiniams tinklams ar edukaciniams projektams. „Invideo.AI“ siūlo platų šablonų pasirinkimą, animacijas, teksto įtraukimo funkcijas ir automatinę klipų optimizaciją.

Panaudojimo galimybės:

- Reklaminiai vaizdo įrašai: „Invideo.AI“ leidžia greitai kurti trumpus, vizualiai patrauklius vaizdo įrašus, skirtus socialinei medijai ar reklamos kampanijoms.
- Švietimo turinio kūrimas: galima kurti mokomuosius vaizdo įrašus, pridėdant aiškinamuosius tekstus, animacijas ar vaizdo efektus.
- Turinio transformacija iš teksto į vaizdo įrašą: AI funkcija automatiškai paverčia tekstą struktūruotu vaizdo įrašu, pridėdama atitinkamus vaizdus ir muziką.
- Vaizdo įrašų adaptacija skirtingoms platformoms: automatinė klipų optimizacija pagal platformas, pvz., „TikTok“, „Instagram“ ar „YouTube“.
- Prezentacijų konvertavimas į vaizdo įrašus: sklandžiai konvertuoja „PowerPoint“ ar kitų formatų prezentacijas į dinamiškus vaizdo įrašus.

Privalumai: lengva naudoti net neturint vaizdo redagavimo patirties. Platus šablonų pasirinkimas ir automatinis formatų pritaikymas. Pritaikytas greitam socialinių tinklų turinio kūrimui.

Trūkumai: sudėtingesniems projektams gali prireikti papildomų rankinių korekcijų. Nemokamoje versijoje galimi apribojimai, pvz., vandens ženklas.

PAPILDOMI VIZUALAUS IR KŪRYBINIO TURINIO GENERAVIMO ĮRANKIAI

Luma.AI: tai dirbtinio intelekto pagrindu veikiantis 3D modelių kūrimo įrankis, skirtas generuoti vizualizacijas ir interaktyvias aplinkas. Puikiai tinka architektūros, dizaino ir meno projektams, leidžiantis greitai sukurti realistiškus 3D objektus ar scenas.

„Runway.ml“: tai daugiafunkcis dirbtinio intelekto įrankis, skirtas vaizdo įrašų redagavimui, animacijų kūrimui ir vaizdo efektų taikymui. Jis naudingas reklamos, filmų ir socialinės medijos turinio kūrėjams.

Canva su DI funkcijomis: tai populiarus grafinio dizaino įrankis, turintis dirbtinio intelekto funkcijas, leidžiančias automatiškai kurti vizualus, skaidres ir kitą mediją. Puikiai tinka vartotojams, norintiems kurti skaidres, plakatus ar socialinės medijos vizualus.

„CharacterAI“: tai dirbtinio intelekto įrankis, skirtas interaktyviems personažams kurti. Naudojamas edukacijai, kūrybai ir žaidimams, suteikiantis galimybę simuliuoti dialogus ir scenarijus.

„Zoho Show“: tai debesų pagrindu veikiantis pristatymų kūrimo įrankis, skirtas tiek paprastiems, tiek profesionaliems pristatymams kurti. Šis įrankis leidžia kurti ir redaguoti pristatymus bendradarbiaujant su komanda realiu laiku. Jis siūlo platų šablonų pasirinkimą, užtikrinantį sklandų ir estetiškai patrauklų dizainą, bei integracijas su kitais „Zoho“ įrankiais.

„Visme“ – tai visapusiškas vizualinio turinio kūrimo įrankis, skirtas kurti pristatymus, informacinius grafikus, vaizdinius ir kitus komunikacinius projektus. Jis puikiai tinka vartotojams, kurie nori greitai ir efektyviai sukurti informatyvias skaidres ir pristatymus su išskirtiniais vizualais. „Visme“ siūlo platų šablonų ir dizaino elementų pasirinkimą, taip pat leidžia lengvai pritaikyti vizualinį turinį.

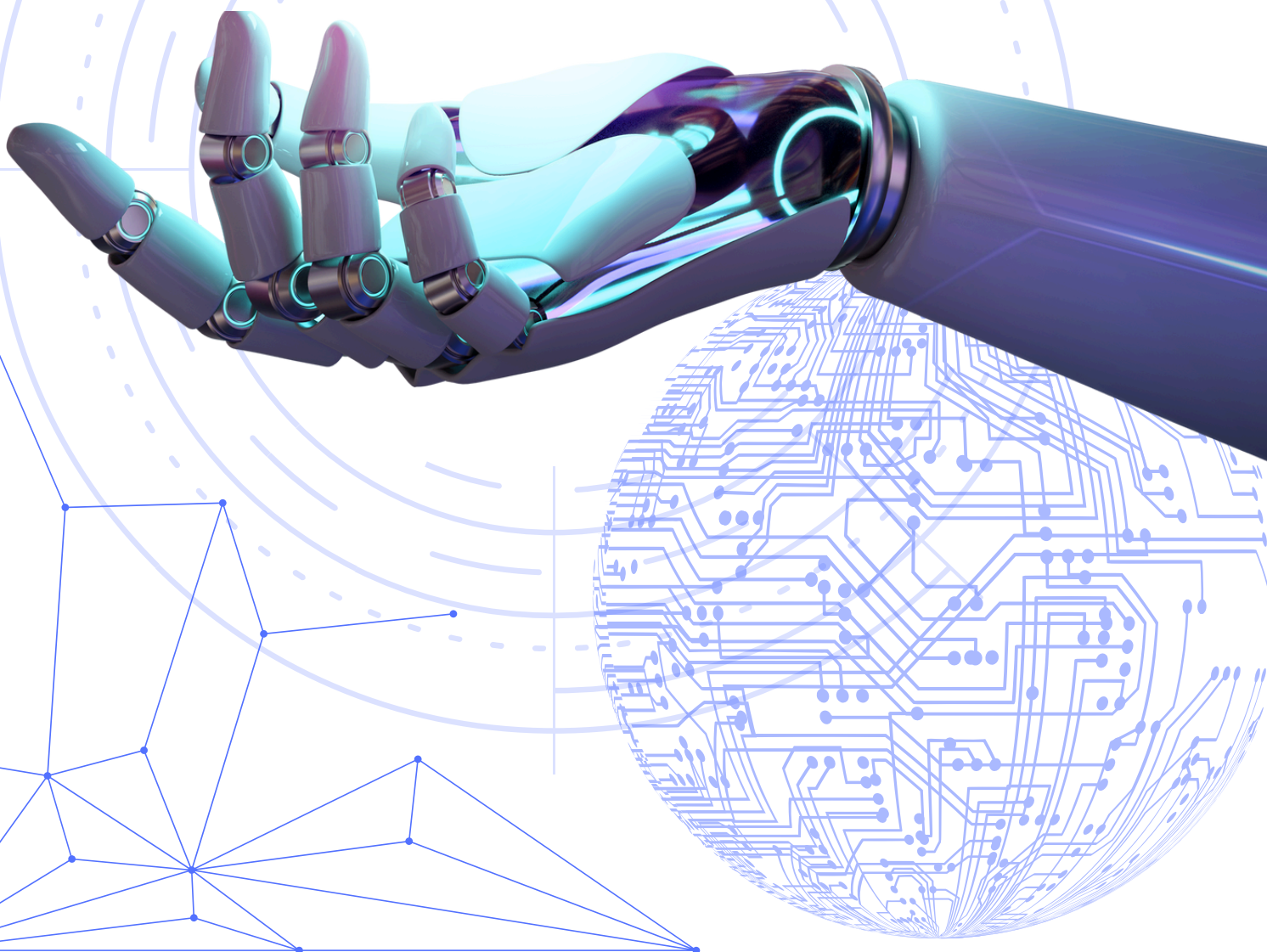
„Prezi“: tai vizualiai interaktyvus pristatymų įrankis, leidžiantis sukurti dinamiškus ir įtraukiamus pristatymus. Skirtingai nei tradiciniai skaidrių kūrimo įrankiai, „Prezi“ leidžia kurti netikėtus, nestandartinius perėjimus ir 3D efektus. Tai puikiai tinka vartotojams, kurie nori pristatyti informaciją įdomiai ir interaktyviai.

3. UŽKLAUSŲ KŪRIMO PATARIMAI

Dirbtinio intelekto įrankių efektyvumas priklauso nuo užklausų tikslumo ir aiškumo. Norint pasiekti geriausius rezultatus, svarbu tinkamai suformuluoti užklausas, kurios aiškiai perteiktų jūsų tikslus ir lūkesčius.

Šiame skyriuje pateikiami pagrindiniai principai ir praktiniai patarimai, kaip kurti kokybiškas užklausas dirbtinio intelekto įrankiams.

Pagrindiniai principai

Aiškumas ir konkretumas: formuluokite užklausas aiškiai ir konkrečiai, kad įrankis suprastų jūsų lūkesčius. Venkite dviprasmybių ar per daug bendrų užklausų.

Netikslu: „Sukurk paveikslėlį.“

Tikslu: „Sukurk iliustraciją, vaizduojančią miesto biblioteką saulėlydžio fone.“

Detalumas:

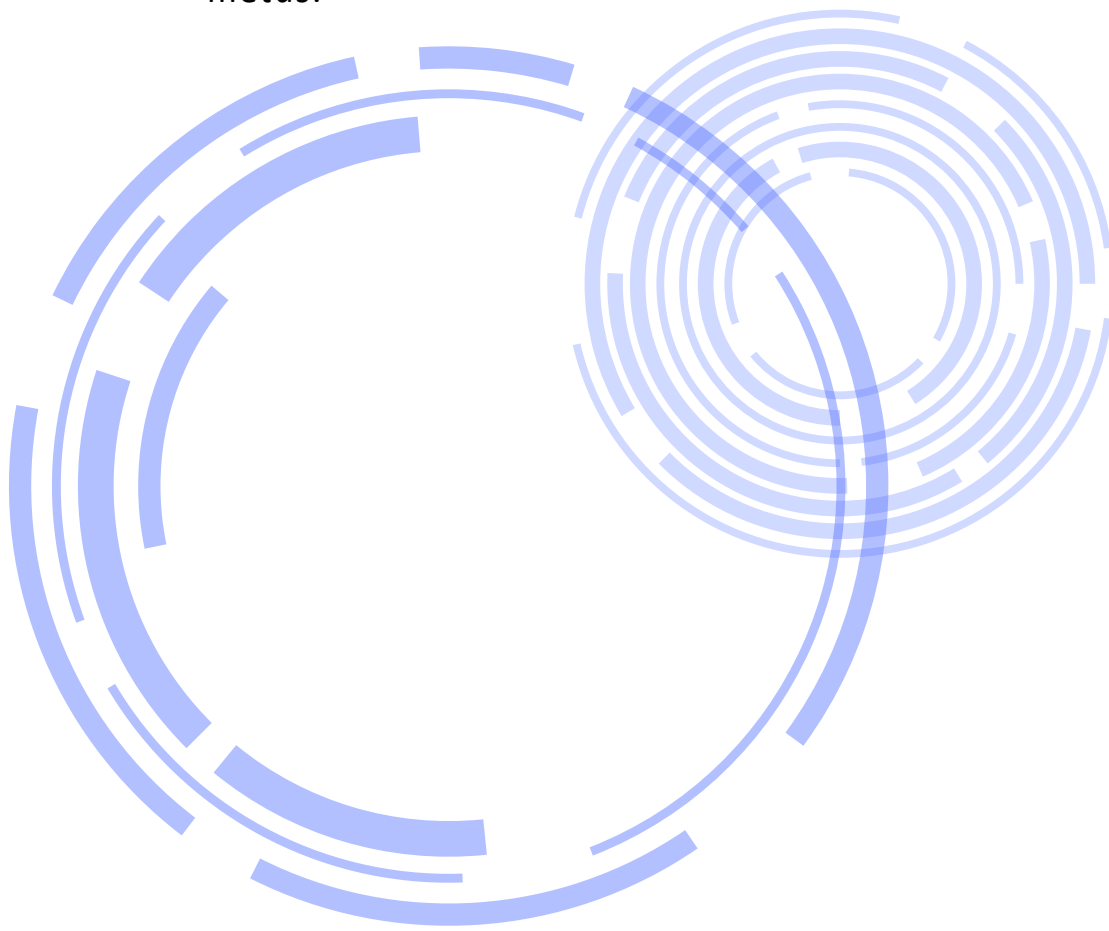
Nurodykite kuo daugiau detalių – spalvas, stilių, kontekstą ar norimą formatą.

Pavyzdys: „Sukurk minimalistinį knygos viršelį su kalnu, naktiniu dangumi ir švytinčia mėnulio šviesa.“

Rezultatas:

Pateikite norimą rezultatą, pvz., kūrybinį stilių, naudojimo paskirtį ar auditoriją.

Pavyzdys: „Sugeneruok skaidres su informaciniu grafiku apie bibliotekos skaitytojų augimo tendencijas per pastaruosius 5 metus.“

Praktiniai patarimai

Naudokite žodžius, apibūdinančius stilių ir formatą: jei generuojate vizualus, nurodykite norimą stilių, pvz., „modernus“, „klasikinis“, „surrealistinis“ ar „realistinis“. Jei generuojate tekstus, apibūdinkite toną – „formalų“, „informacinį“ ar „kūrybišką“.

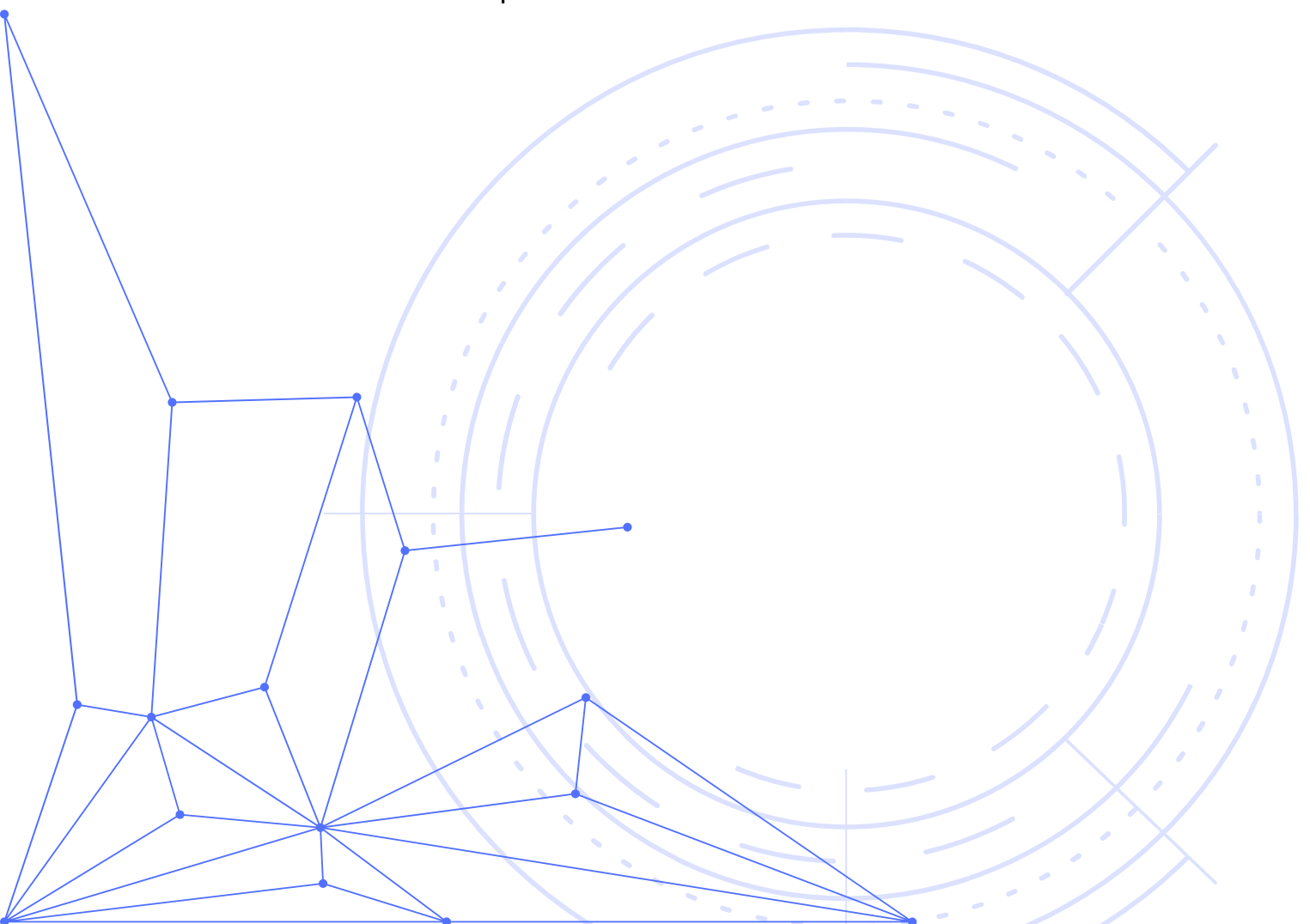
Eksperimentuokite su žodžių seka: kartais žodžių išdėstymas gali keisti rezultatą. Pradėkite nuo svarbiausios informacijos ir palaipsniui pridėkite papildomų detalių.

Įtraukite pavyzdžius: jei norite specifinio stiliaus ar temos, nurodykite pavyzdžius, kad įrankis galėtų pritaikyti pateiktą informaciją.

Pavyzdys: „Parašyk tekstą pagal šį pavyzdį: oficialus laiškas bibliotekos partneriams.“

Palaipsniui koreguokite užklausas:

Jei pirmasis bandymas neatitiko lūkesčių, papildykite užklausą naujais elementais ar tiksliau apibrėžkite reikalavimus.

Dažniausios klaidos ir kaip jų išvengti

Pernelyg bendros užklauskos:

Netikslu: „Sukurk vaizdą apie knygas.“

Tikslu: „Sukurk iliustraciją, vaizduojančią knygų spintą su senovinėmis knygomis ir žvakių šviesa.“

Nepakankamai informacijos:

Netikslu: „Sukurk pristatymą apie bibliotekas.“

Tikslu: „Paruošk 10-ties skaidrių pristatymą apie bibliotekų vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje, su informaciniu grafiku apie lankomumą.“

Dviprasmiškos užklauskos:

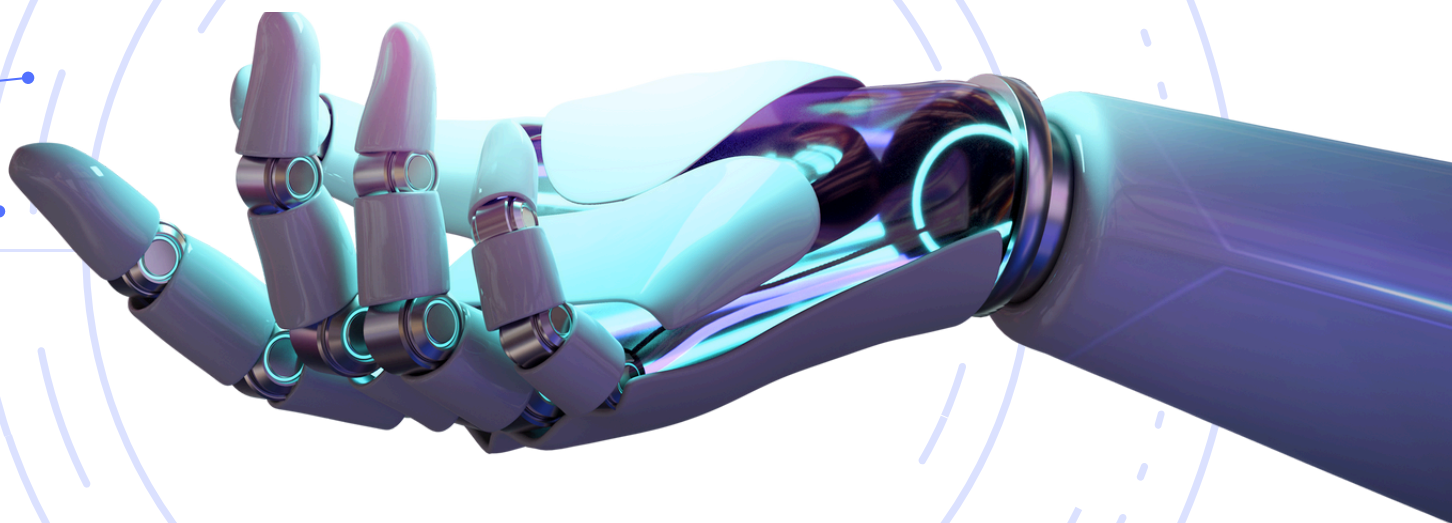
Netikslu: „Padėk man parašyti straipsnį.“

Tikslu: „Parašyk straipsnį apie bibliotekų reikšmę jaunimo edukacijoje. Naudok formalią kalbą, pateik 3 pagrindinius argumentus ir statistiką.“

Tinkamai suformuluotos užklauskos leidžia dirbtinio intelekto įrankiams pateikti tikslus, kokybiškus ir jūsų poreikius atitinkančius rezultatus. Užklauskų kūrimo įgūdžių lavinimas padės efektyviau išnaudoti DI technologijas kasdienėje veikloje.

4. DIRBTINIS INTELEKTAS IR AUTORIŲ TEISIŲ APSAUGA

DI pagrįsti vizualaus turinio generavimo įrankiai leidžia kurti aukštos kokybės vaizdus, animacijas ir vaizdo įrašus, pritaikytus įvairiems kūrybiniams ar profesiniams poreikiams. Šie įrankiai ne tik optimizuoja darbo procesus, bet ir suteikia galimybę lengvai įgyvendinti unikalius dizaino sprendimus be techninių įgūdžių.

Pagrindiniai aspektai

Turinio nuosavybė: DI generuojamas turinys dažnai nėra laikomas savarankiška intelektine nuosavybe, todėl kūrėjai, naudodami DI, turi prisiimti atsakomybę už rezultatą. Lietuvoje tai reglamentuoja Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas (LR ATGTJ).

Šaltinių teisėtumas: DI gali generuoti turinį, remdamasis jau esamais kūriniais. Tai kelia riziką pažeisti autorių teises, jei originalus turinys buvo naudojamas be leidimo.

Naujas reguliavimas: Europos Sąjunga rengia Dirbtinio intelekto aktą, kuris siekia reguliuoti DI naudojimą ir užtikrinti, kad generuojamas turinys nepažeistų intelektinės nuosavybės teisių.

Praktiniai patarimai:

Naudodami DI generuotą turinį, visada patikrinkite, ar jis nepažeidžia trečiųjų šalių teisių.

Kiekvienam kūrinii suteikite savo kūrybinį indėlį, kad jis atitiktų originalumo reikalavimus.

Susipažinkite su LR BDAR nuostatomis ir intelektinės nuosavybės apsaugos taisyklėmis, kad užtikrintumėte atsakingą DI naudojimą.

Daugiau informacijos galite rasti šiuose teisės aktuose:

LR Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas (ATGTJ):

Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR):

Europos Sąjungos Dirbtinio intelekto aktas:

2024 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojo Reglamentas (ES) 2024/1689 – Dirbtinio intelekto aktas

Laikantis autorių teisių apsaugos reikalavimų ir atsakingai taikant DI technologijas, galima užtikrinti teisėtą kūrybos procesą, intelektinės nuosavybės apsaugą bei etišką turinio naudojimą, taip išvengiant galimų teisinių bei reputacijos rizikų.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Dirbtinio intelekto (DI) įrankiai atveria naujas galimybes tiek kūryboje, tiek kasdienėje veikloje. Jie padeda efektyvinti darbą, taupyti laiką, generuoti naujas idėjas ir kurti profesionalų turinį be gilių techninių žinių. Kultūros ir meno sričių specialistams DI suteikia galimybę pritaikyti inovacijas organizuojant renginius, kuriant vizualinį turinį ar gerinant lankytojų aptarnavimo kokybę.

Tačiau svarbu nepamiršti atsakingo DI naudojimo principų. DI įrankius būtina vertinti kaip pagalbines priemones, kurios palengvina kūrybinį procesą, bet neatstoja žmogaus indėlio ir kūrybiškumo. Taip pat būtina užtikrinti etišką ir teisiškai atsakingą požiūrį, laikantis autorių teisių apsaugos reikalavimų.

Rekomenduojame ir toliau gilinti žinias apie DI galimybes ir reguliariai stebėti naujoves šioje srityje. Dalyvavimas mokymuose, praktinis įrankių išbandymas ir patirties dalijimasis su kolegomis gali padėti efektyviau įgyvendinti DI technologijas kasdienėje veikloje. Skatiname išlikti atviriems inovacijoms, tačiau išlaikyti kritinį požiūrį į DI pateikiamus rezultatus, juos atsakingai vertinant ir pritaikant konkretiems poreikiams.

DI yra ateities įrankis, kuris, tinkamai naudojamas, gali reikšmingai prisidėti prie kūrybinių procesų ir darbo efektyvumo didinimo, kartu išplečiant galimybių ribas kultūros, meno ir švietimo srityse.

Projektas

**„DI@BIBLIOTEKA: DIRBTINIO INTELEKTO IR AUTORIŲ
TEISIŲ SĄSAJOS BIBLIOTEKŲ KONTEKSTE“**

Projektą finansuoja Lietuvos Kultūros taryba